

ENERGIJA I OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE

Stohastičko, ili bolje rečeno nekontrolirano variranje cijena nafte na svjetskom tržištu ne zabrinjava samo energetičare već i običnoga građanina. Razlog je jednostavan, skok cijena barelu nafte na svjetskom tržištu indirektno se prenosi na povećanje troškova života svakoga od nas. Svjedoci smo nedavnoga vrtoglavog skoka cijene nafte na 160 US \$ po barelu da bi potom u nekoliko dana cijena pala na 50 US \$.

Teško je u tome pronaći bilo kakvu zakonitost. Stoga nije jednostavno planirati gospodarstvo u segmentu koji je izravno povezan s energijom i energentima pa svaka informacija na tu temu pobuđuje zanimanje. U Hrvatskoj su se ove jeseni zbila dva događaja vrijedna pozornosti, a povezana su s energijom i obnovljivim izvorima energije. Tradicionalni skup *Kongres Energija i zaštita okoliša* koji se bienalno održava u Opatiji, a kojem je suorganizator i Tehnički fakultet Sveučilišta u Rijeci, te donošenje *Prilagodbe i nadogradnje Strategije energetskeg razvoja Republike Hrvatske (Nacrt zelene knjige)*.

Na Kongresu je nagađanjima o sadržaju dokumenta o Strategiji *načeta javna rasprava* jer se u javnosti upravo u danima održavanja opatijskoga skupa očekivao prijedlog sadržaja toga dokumenta. Danas je taj dokument na javnoj raspravi pa se možemo ukratko i na njega osvrnuti. Kako sam naslov kaže, Zelena knjiga nije prvi takav dokument koji se donosi na razini države.

Prije petnaestak godina Energetski institut *Hrvoje Požar* u Zagrebu inicirao je *Projekt energetskeg sektora Republike Hrvatske – PROHES*, koji je bio razrađen u deset potprojekata među kojima je pet potprojekata bilo u segmentu konvencionalnih izvora energije, a pet u području obnovljivih izvora energije.

Ti su potprojekti bili podloga za izradu Strategije energetskeg razvitka RH. U to je vrijeme prigovor na taj dokument bio da država nema gospodarsku strategiju pa je bilo preuranjeno govoriti o energetskeg strategiji. Kasnije, 2001. godine, energetska je strategija prihvaćena i bila je temeljni dokument za niz aktivnosti u sektoru energetike, posebno u segmentu legislative koja je na razini zakona i podzakonskih akata dosegla zavidnu razinu.

Slobodno možemo reći da zahvaljujući tom dokumentu danas imamo relativno dobro uređen zakonodavni sustav kada se radi o energiji i energetskeg razvitku. U okviru pretpristupnih pregovora Hrvatska će svoj zakonodavni i regulatorni okvir i nadalje usklađivati s pravnom stečevinom EU te stvarati pretpostavke za funkcioniranje otvorenoga energijskeg tržišta, temeljenog na jasnim, stabilnim i nediskriminirajućim pravilima te djelotvornoj regulaciji tržišta.

Dokument o kojem je rasprava u tijeku trebalo bi tretirati kao nastavak nečega što je ranije započeto, zacrtano i

prihvaćeno. No je li to tako? Na to pitanje nije jednostavno odgovoriti, kao što nije jednostavno ni predvidjeti kretanje cijena energenata na svjetskom tržištu.

Nažalost, zbog uvoza Hrvatska ovisi o trenutačnim cijenama primarnih energenata. Energetska neovisnost preduvjet je uspješnoga gospodarstva. Je li koncept s trima mogućim scenarijima planiranja razvitka elektroenergetskog sustava po nacrtu strategije ispravan? Je li nužno izgraditi električnu centralu na nuklearni pogon? Jesu li adekvatno zastupljeni obnovljivi izvori energije u tom dokumentu? Za njih bi bilo bolje upitati: *Hoće li u skoroj budućnosti ti obnovljivi izvori energije biti adekvatno poticani?*

Strategija predviđa znatnu uporabu obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije, a što je u potpunosti u skladu s njezinim temeljnim određenjem.

Postavljeni cilj podrazumijeva ukupno 1 545 MW instalirane snage u obnovljivim izvorima energije u 2020. godini (2 770 MW do 2030. godine), ne računajući pritom velike hidroelektrane.

Ciljevi su za pojedine obnovljive izvore do 2020. godine ovi: 1 200 MW instalirane snage u vjetroelektranama, 140 MW instalirane snage u elektranama na biomasu, 40 MW instalirane snage u TE na komunalni otpad, 20 MW instalirane snage u geotermalnim elektranama, 45 MW instalirane snage u sunčevim elektranama i 100 MW instaliranih u malim hidroelektranama.

Je li to preambiciozno, pokazat će budućnost. Sigurno je da će se korištenjem obnovljivih izvora energije, kojima je Hrvatska bogata, morati postupno smanjivati ovisnost o uvozu energije i energenata.

“Hrvatska mora težiti ublaživanju uvozne energijske ovisnosti izgradnjom elastične energetske strukture, dakle takve što će u neizvjesnim uvjetima pokazivati svoju konkurentnost i robusnost. Postići će se to iskorištavanjem vlastitih resursa i potencijala, učinkovitom uporabom energije, raznolikošću korištenih energijskih oblika i tehnologija, raznolikošću dobavnih pravaca i izvora energije te uporabom obnovljivih izvora energije.”¹

Je li to realno?

Sigurno je samo: *“Hrvatska se u procesu pregovora s Europskom unijom treba izboriti za odluku koja će joj*

¹ Nacrt zelene knjige, Prilagodba i nadogradnja Strategije energetskeg razvoja Republike Hrvatske (listopad, 2008.).

omogućiti uključnje u europski sustav interne raspodjele emisijskim jedinicama u kojem će lakše ostvariti ciljeve obveza i uključnje u europsku shemu trgovanja energetskeg razvoja.”

Prof. dr. sc. Bernard Franković, dipl. ing. stroj